

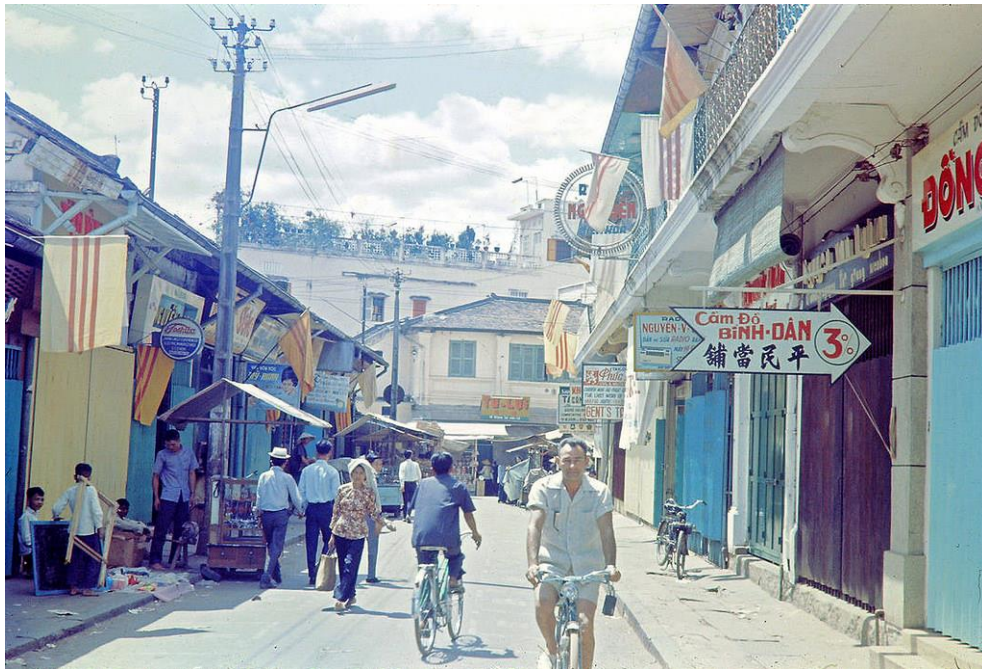
HỘI ÁI HỮU BIÊN HOÀ

Website: <https://www.bienhoatx.com>

Email liên lạc: datlam1951@yahoo.com

Hội Ái Hữu Biên Hoà hân hạnh giới thiệu đến quý vị bài:
Tản Mạn Biên Hoà: Bà Ba Bán Chuối Chợ Biên Hoà
của đồng hương **Trần Hà Lộc**. Hội chân thành cảm tạ tác
giả. Kính mời.

Trân trọng.

BÀ BA BÁN CHUỐI CHỢ BIÊN HOÀ

Trần Hà Lộc

Những ai ở chung quanh Chợ Biên Hoà hoặc hằng ngày
đi chợ... đều biết **Bà Ba Bán Chuối**. Gian hàng chuối của
bà đặt tại phía đầu chợ trên, khoảng ngang Nhà Sách

Huỳnh Hiệp, đường Lê Văn Lễ, Biên Hoà. Bà Ba không những bán chuối mà còn bỏ mỗi nhiều loại trái cây cho những người bán lẻ trái cây quanh chợ Biên Hoà. Riêng tại gian hàng, Bà Ba chỉ bán thuần các loại chuối sứ, chuối cao, chuối bôm, chuối lửa, chuối già, chuối chà bột v..v.. Có thể nói, các loại chuối tại gian hàng Bà Ba tương đối ngon và rẻ hơn các gian hàng khác, nên Bà Ba bán rất đắc hàng....

Một bà bán chuối thì có điều gì đáng nói phải không các bạn? - Điều đáng nói ở đây... Bà Ba là **Má** tôi, một bà mẹ khổ cực, truân chuyên nhất chợ. Nếu tôi là thi sĩ tài ba, tôi sẽ viết một bài thơ thật tuyệt để ca tụng Bà, hoặc nếu tôi là người biên kịch giỏi, tôi sẽ soạn một vở kịch thật hay, cho nhân vật diễn tả tỉ mỉ những điều thống khổ của Bà ...kể lại từng quãng đời chịu nhiều sóng gió, gian truân và khổ hạnh của Bà. Nhưng rất tiếc, tôi không phải là thi sĩ mà cũng không phải là nhà biên kịch, tôi chỉ xin viết về Bà bằng một đoạn văn theo lời kể của Bà vào một năm rất xa xôi, cách nay hơn năm mươi năm, khi chỉ có hai mẹ con ngồi bên nhau nơi gian hàng chuối vào một buổi chiều mưa tầm tã. Bà kể rằng:

...Má sanh quán ở làng Tân Ba, một làng quê hẻo lánh thuộc quận Tân Uyên, tỉnh Biên Hoà, khi má lên sáu tuổi thì mồ côi cha...hai năm sau bà ngoại tái giá, gia đình sống nhờ vào hai con trâu và vài sào ruộng...mặc dù cơ cực, nhưng đời sống vẫn có niềm vui. Má không hiểu tại sao, trong một ngày mưa gió bão bùng, bà ngoại lại đem bán má cho một người đàn ông xa lạ, sống nghề hạ bạc, thường ngày xuôi ngược trên sông nước Đồng Nai.

Một người đàn ông không vợ không con, thích uống rượu, sáng xỉn, chiều sayMỗi lần ông ấy say rượu là má bị ông ấy đánh thê lương, và thường, sau khi đánh má, ông ấy ấn đầu má vào cánh cửa sổ ghe, khép xiết chặt nơi cổ má, với tư thế thân người bên trong ghe, còn cái đầu thì kẹt phía ngoài sông nước, thật là một cực hình thương đau cho một đứa trẻ mồ côi. Thời gian sống với ông ta, má rất khổ sở và đến nay vẫn còn thắc mắc “Tại sao má mình không nuôi mình mà bán mình cho người xa lạ?”

Lúc đó má 8 tuổi, có thể chăn trâu hoặc phụ giúp việc nhà. Và bà ngoại bán má vì tiền hay vì một lý do nào khác? Ông ngoại kể không hề ghét má, mà tại sao bà ngoại lại bán má cho người khác, trong khi đó bà ngoại lại phải mượn một đứa trẻ khác giúp việc chăn trâu? Hay có lẽ trâu không cần người giữ cũng nên!? Lúc đó, má buồn vô kể con ơi! Quyết định của bà ngoại đã khiến má đứng lặng người như chết, thở không ra hơi, rồi cũng đành khăn gói quả mướp theo người xa lạ, vừa đi vừa khóc, mẹ mình nở bỏ tình ruột thịt...rồi sau đó, má nghĩ chắc tại số phận của má hẩm hiu, đành phải chịu vậy thôi...

Dòng đời bất hạnh lặng lẽ trôi qua, bỗng một hôm trời nắng đẹp, có một người đàn ông khác thấy tình cảnh của má đáng thương, nên hỏi mua má, và cuộc ngã giá bắt đầu:

- Chú Tám à! Chú nuôi con bé này mà chú không thương, cứ đánh nó hoài thì chú bán nó lại cho tôi đi, tôi sẽ trả cho chú có lời...

.Thật sự má không biết tên người cha nuôi thứ nhất, chỉ nghe thiên hạ gọi là Ông Tám, và cũng không nhớ rõ số tiền mua bán má lúc bấy giờ là bao nhiêu. Thế là má bị bán sang tay cho một người đàn ông khác để làm con nuôi, nhưng thực tế chẳng khác nào một con ở đợ...tuy nhiên, má rất mừng vì đã thoát khỏi bàn tay ác độc của người cha nuôi thứ nhất....

Ông Tư, người cha nuôi thứ hai, đưa má về nhà, một ngôi nhà khá rộng rãi, tọa lạc khu dân cư phía sau Nhà Hàng Hạnh Phúc, Biên Hoà. Hai vợ chồng, cha mẹ nuôi của má không có con, ông bà đã có một đứa con gái nuôi, trước khi má về làm con gái nuôi thứ hai. Ông ấy đặt tên cho má theo họ của ông ấy, là họ Hà. Và sau khi nhận má làm đứa con gái nuôi thì người mẹ nuôi của má, sanh được nhiều người con.

Nhà của ba nuôi của má ở gần chợ và hằng ngày, từ sáng sớm, má đã phải ra chợ, gánh nước mướn từ sông Đồng Nai lên cho bạn hàng bán tôm cá, trưa về lo cơm nước, giữ em, tối đến thì đi may đồ mướn.

Vào năm 1910-1915, Biên Hoà chưa có nhiều tiệm may và máy may, nên về đêm má đi may vá mướn quần áo cho những người bình dân, nghèo khổ, má may tay và may rất khéo các loại áo túi, áo bà ba và quần đen đay giữa hoặc đay lá nem. Đời sống tương đối thoải mái, không bị đánh đập như lúc còn ở với Ông Tám, người cha nuôi thứ nhất của má, nhưng cũng vô cùng vất vả, làm việc cả ngày, không có lúc nào được rảnh tay...

Vì thế, khi má 18 tuổi, có một người Ấn Độ làm nghề góip tiền chổ (thu hoa chi) đến dạm hỏi, xin cưới má, thì má ưng ngay, mục đích lấy chồng của má là mong có sự đổi đời, có cuộc sống tự lập và có cơ hội vươn lên... Nói là lấy chồng nhưng thực tế má bị bán lần thứ ba, vì người cha nuôi của má đã thẳng thắn đặt vấn đề với người dạm hỏi ...

Ông nói: “Hồi đó tôi mua nó bao nhiêu, nuôi nó tốn bao nhiêu, bây giờ gả nó, tôi phải lấy số tiền đó lại” ...

Má tôi chỉ kể thoáng qua đoạn này, không nói chi tiết... nhưng chắc chắn người đầu tư nào cũng muốn thu nhiều lợi nhuận, càng nhiều càng tốt, nhất là bán một phụ nữ tuổi đang xuân cho người ta đem về thương yêu và làm vợ thì nhiều khi lại có giá cao không thể tưởng....Thật là đau thương cho má của tôi. Má nói tiếp:

...Trong thời Pháp thuộc, cuộc sống của mọi người cực khổ nhiều hơn sung sướng, nhưng rất may cho má, sau khi có chồng, má có được một đời sống khá ấm no, không nhọc nhằn long đong như thuở trước, thì bỗng một ngày...má ruột của má, tức bà ngoại của con, xuất hiện, tìm gặp má...má nhìn bà với đôi mắt lạnh lùng, hờ hững, đang lúc má vừa sanh một đứa con gái đầu lòng ...

Bao nhiêu tủi nhục, đau buồn chắt chứa trong lòng má mười mấy năm qua đã vùi lên, khiến má khóc ngất và

thốt lên... “Má tìm tôi làm chi? Má đã bán tôi cho người ta rồi. Tôi vất vả bao lâu nay má làm gì không biết? Má thỉnh thoảng cũng có đi chợ và má cũng biết tôi sống cơ cực như thế nào? Má đã nỡ bỏ quên tôi, bây giờ má nghe tôi có chồng giàu, má tìm đến... Tìm đến để làm gì?”

Bà ngoại đứng lặng thinh và sau đó khóc sút sùi. Phần má sau khi tuôn ra được những dòng nước mắt ấm ức bấy lâu...má cảm thấy lòng má được nhẹ nhàng, thanh thản hơn bao giờ. Má buồn tủi vì đã trải qua ba lần bị mua bán, mà người bán má đầu tiên là mẹ ruột của mình...nhưng nghĩ cho cạn cùn, dù sao, thì bà ngoại cũng là người đã sanh ra má...nên má đã tự nhiên giảm đi lời cay đắng đối với bà Ngoại và đã bỏ qua tất cả uất tức mà má đã ôm ấp từ lâu và giờ đây, má phải cố quên và tha thứ để có niềm vui sống ...

Tôi thật ngỡ ngàng xúc động khi nghe Má tôi kể lại quãng đời sóng gió, gian truân của người. Đang lúc tôi ngùi ngùi muốn khóc thì Má tôi kể tiếp:

...Má sinh ra chị Hai con, nhưng không nuôi được. Rồi sau đó má sinh tiếp một người anh trai, cũng không nuôi được, nên chồng của má không vui nhưng má vẫn được chăm sóc chu đáo, cuộc sống có thể nói là nhàn hạ, vô ưu. Và rồi má lại có bầu lần thứ ba. Trong lúc đang mang bầu thì Biên Hoà xảy ra một trận lụt lớn, ngập khắp khu chợ...Lúc nước rút hết và chợ nhóm lại, thì tất cả bạn hàng trong chợ cùng nhau xin miễn thu thuế chợ (không biết khoảng bao lâu). Vốn có lòng nhân từ nên chồng má chấp nhận miễn thu thuế hoa chi. Không thu thuế thì tròn

nhân đức đối với bạn hàng, nhưng bị coi là không làm tròn trách nhiệm đối với ông chủ lớn ở Sài-Gòn. Và vì sợ bị truy tố về tội nói trên và không biết là đưa con trong bụng má có nuôi được hay không, nên chồng má lặng lẽ bỏ má trở về xứ Ấn-Độ của ông ta.

Vậy là cuộc sống ám êm qua nhanh như cơn gió thoảng. Má lại phải một mình lo liệu những tháng ngày sắp tới, phải một mình sinh con và tự lo đời sống cho hai mẹ con trong cảnh đơn chiếc, nhưng rất may, đưa con được sinh ra lần này là một đứa con trai khá khinh, khoẻ mạnh, giống cha như đúc, nhưng lại không có cha....

Thế là mẹ goá con cô, buôn tảo bán tần, sống cảnh cơ hàn tháng lụn ngày qua. Đến ba năm sau, má tái giá.....mong có được tám chồng tốt để được phụ giúp nuôi con và che chở trong tháng ngày còn lại....Nào ngờ, số đoạn trường cứ dai dẳng cru mang, má lấy nhầm một ông chồng làm việc thì ít, mà nhậu nhẹt thì nhiều...

Để có thể nuôi các con ăn học nên người, má phải chấp nhận tiếp tục bán tảo buôn tần nuôi chồng nuôi con...Với ông chồng này, Má hạ sanh được một gái và ba trai. Người con gái tức chị Ba của con, rất ngoan, chấp nhận hy sinh tuổi hoa niên, phụ má buôn bán để nuôi anh và các em ăn học. Má và chị Ba của con dốt đặc đến độ không biết mặt chữ i chữ tờ là thế nào hết...

Riêng người chồng của Má, vì uống rượu nhiều quá nên mang bệnh và qua đời. Ba lần bị mua bán thì sao lại không thể có ba đời chồng? Ba năm sau khi chồng của

má mắt, má bước thêm bước nữa ...người đó là ba của con một hạ sĩ quan trong một đơn vị Pháp. Ở với ba của con trong khoảng thời gian từ năm 1940-1954, má cũng vẫn sanh sống với nghề buôn bán, nhưng việc buôn bán có có phần nhàn hạ hơn, và dù ba của con không cho má một đời sống sung túc, giàu sang nhưng ba của con rất thương yêu má, má cảm thấy có được hạnh phúc trong tình nghĩa vợ chồng ấm êm...Chuyện sau này thì con đã biết, má không cần nói nữa.

Má tôi, một cô bé 8 tuổi bị mẹ bán đi, rồi qua bao cay đắng, đoạn trường. Bà không biết đọc, biết viết, nhưng bà hiểu rõ giá trị của sự học và đã cố gắng cho tôi ăn học thi vào Trường Gia Long, miệt mài đèn sách bảy năm.

Lăn lóc giữa chợ đời, má tôi chọn sự thật thà trong buôn bán, tuyệt đối không buôn bán những mặt hàng có sự “cân, đo và đong” mà chỉ bán những mặt hàng “thấy rõ và đếm được”. Má tôi quan niệm, cái lít, cây thước và cái cân có thể ăn gian nếu mình muốn, bằng cách đong hoặc đo hoặc cân nặng tay hoặc nhẹ tay....còn mặt hàng đếm thì không thể ăn gian được...

Tuy dốt chữ nhưng má tôi hiểu được giá trị của sự học vấn và giá trị của sự thật thà, nên bà đã cố gắng giữ lòng ngay thẳng và xoay sở bán buôn, cần kiệm để nuôi con ăn học nên người hữu ích trong xã hội.

Năm 1982, má tôi bị tai nạn xe đụng rất hy hữu, do một thanh niên lái xe gắn máy ẩu tả, chạy lủi vào cổng nhà, đụng phải, má tôi đang ngồi trên chiếc ghế thật thấp, té

ngồi xuống đất, rất nhẹ, nhưng bị gãy cổ xương đùi.... lúc đó má tôi đã 82 tuổi rồi. Rất may, nhờ người bạn, anh Nguyễn Thành Bảo, cựu Trung Úy Không Quân, có tay nghề bó thuốc gãy xương với bài thuốc gia truyền của thân phụ anh là “*Bác Hai Hứng*” để lại.... chỉ trong vòng bốn tuần lễ là lành vết thương và tập đi - một bài thuốc bó gãy xương rất thần diệu.....

Năm 1989, má tôi vĩnh biệt cuộc đời vì chấn thương sọ não, trong một tai nạn giao thông trên đường Nguyễn Hữu Cảnh, Biên Hoà, do một cán bộ đương thời lái xe gắn máy bất cẩn đụng phải, rồi sau đó lên đi, lẩn trốn trách nhiệm. Má tôi qua đời cách nay đã hai mươi hai năm. Tôi đã thật sự mồ côi cha lúc tôi mười ba tuổi và mồ côi mẹ lúc tôi bốn mươi tám tuổi đời, nhưng trong lòng tôi lúc nào cũng có **Mẹ - Mẹ tôi đã giúp tôi, phù hộ tôi qua từng bước khó khăn của cuộc đời - Mẹ là kim cương, mẹ là vàng khối của đời tôi.**

Bà Ba Bán Chuối ở đầu Chợ Biên Hoà được nhiều người biết đến qua tánh tình ngay thẳng và thật thà trong việc mua bán....hằng ngày vui vẻ đón khách hàng đến mua chuối của bà, chứ ít ai biết cuộc đời của bà rất ư là khổ cực, truân chuyên của Bà. Bà bị bán chuyền tay đến ba lần và ba lần lận đận trong việc hôn nhân...Nỗi lòng thầm kín uất nghẹn của Bà được trao cho đứa con Út trong ba dòng con, cũng là đứa con duy nhất với người chồng sau cùng, ông tên là Trần Công Thông, nguyên quán quận Phong Điền thuộc tỉnh Thừa Thiên-Huế, một hạ sĩ quan thời Pháp Thuộc và đã tử trận tại Điện Biên Phủ vào năm 1954.

Bà mẹ đáng yêu kính của tôi. Không phải chỉ một mình tôi nhớ thương bà, mà chồng tôi và các con của tôi cũng rất nhớ thương bà, vì bà đã đem lại nguồn vui và hạnh phúc cho tất cả, khi bà còn sanh tiền, tình thương yêu bà đối với chúng tôi rất đậm đà, thân thiết.

Trên thế gian này, không có một thứ tình thương yêu nào được ví bằng tình mẹ thương con và con thương yêu cha mẹ. Riêng tôi, tôi đã thương yêu mẹ tôi với một tình thương yêu vô bờ bến và tôi rất cảm phục Má tôi đã có một ý chí kiên cường; vì theo tôi, trên cuộc đời này không có một người phụ nữ nào khổ hạnh hơn má tôi, nhưng Bà vẫn ung dung chấp nhận dần bước trong khổ hạnh và lấy khổ hạnh cuộc đời làm nguồn vui.

Hôm nay, trời Chicago đang giá buốt, một màu tuyết trắng phủ khắp nơi, tôi chạnh nhớ đến Má tôi, nhớ lời tâm sự của Bà tôi gửi gắm cho tôi cách nay hơn năm mươi năm mà cảm thương Bà vô cùng, và cũng nhân sắp đến ngày **Lễ Mẹ - Mother' Day**, tôi viết bài này gọi là nén hương lòng tưởng nhớ, kính dâng hương hồn Má tôi đang ở một phương trời Tịnh Độ xa xôi nào đó hoặc đã đi đầu thai lại kiếp người và đang sống trong bình an và hạnh phúc.

Trần Hà Lộc